

*Інтеграція природничих наук у змісті освіти
основної та старшої школи*

вносять новизну в систему освіти, роблять процес навчання невимушеним та ефективним, а майбутнім учителям біології дозволяють отримати неоцінений досвід для подальшої успішної професійної діяльності.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підходи (Частина 1). URL: <http://nus.org.ua/articles/integrované-navchannya-tematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyna-1/> (дата звертання: 7.04.2018)

**ІНТЕГРАЦІЯ ПРИРОДНИЧИХ НАУК У ЗМІСТ ОСВІТИ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: РОДЗИНКИ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ**

**Середіна Л.О., Вовк О.Є., Мирошніченко О.В., Андрусик В.І.,
Кулініч Л.В., Олійник Н.В., Єгорова Г.Д.**

Апостолівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №1
Апостолівської міської ради Дніпропетровської області
E-mail: yuliyashishka72@gmail.com

В Апостолівській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів №1 проблемі інтеграції природничих знань уже тривалий час приділяється значна увага. Такий підхід ми мотивуємо тим, що в умовах розбудови системи національної освіти, відтворення і зміцнення інтелектуального потенціалу нації, виходу вітчизняної науки і техніки на світовий рівень, її інтеграції у світовий освітній простір, особливого значення набуває проблема відпрацювання нової концепції освіти, здатної суттєво поліпшити якість засвоєння знань та вмінь учнями школи.

Якісна освіта — це перш за все, освіта, яка готує до життя, тобто озброює учнів вміннями розв'язувати складні проблеми, критично ставитись до обставин, порівнювати альтернативні точки зору та приймати зважені рішення. А ще це освіта, яка здатна перетворити гігантський масив знань в індивідуальне

Інтеграція природничих наук у змісті освіти основної та старшої школи

надбання та знаряддя кожної особистості. Одним із шляхів забезпечення якості освітнього процесу, безумовно, є інтеграція навчальних предметів.

Інтеграційні процеси у сучасній освіті посідають важливе місце тому, що спрямовані на формування цілісної системи знань і вмінь особистості, розвиток її творчих здібностей та потенційних можливостей. Підтвердженням необхідності впровадження інтегрованого підходу до організації освітнього процесу є слова Я. Коменського, які вже стали класикою: «Усі знання виростають з одного коріння — навколишньої дійсності, мають між собою зв'язки, а тому повинні вивчатися у зв'язках».

Досвід нашої експериментальної роботи дозволив: виокремити ідеї щодо використання інтеграційних процесів у різному предметному просторі, на різних етапах уроку; здійснити змістовне наповнення міжпредметної горизонтальної інтеграції для учнів різної вікової категорії; розробити комплекс та апробувати інноваційні, традиційні форми, методи, прийоми з оформлення міжпредметних інтеграцій в єдиний ланцюжок з формування та розвитку життєвої, соціальної, інтелектуальної та комунікативної компетентностей учнів; створити загальний тематичний образ — папороть, дослідивши цей образ інформаційно, практично, емоційно через предметну інтеграцію української літератури, біології, географії, англійської мови та української мови; запропонувати систему методичних прийомів щодо використання інноваційних ідей, засобів з метою поширення міжпредметних інтеграцій у навчально-виховний процес; виокремити прийоми спонукання інтелектуального і творчого потенціалу школярів до практичного пізнання навколишнього світу, людей, стосунків, використання набутих знань, вмінь, навичок; запропонувати предметні інтеграції на уроці зарубіжної літератури з метою організації активного інтересу учнів до читання, роздумів, узагальнень, тобто формування та розвитку особистості з критичним мисленням та креативними навичками і оформлення уроку зарубіжної літератури як нестандартного уроку, уроку з формування життєвої компетентності та уроку з пошуку та дослідження.

Результати анкетування учнів після проведено

інтегрованого уроку засвідчили про зростання пізнавального інтересу школярів до навчального процесу при цілісному розгляді проблеми, підвищення їх пізнавальної активності, рівня сформованості діалогічних умінь, критичного мислення тощо. Учителі школи і надалі планують проводити інтегровані навчальні заняття як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності школярів та створення освітнього середовища для цілісного вивчення тієї чи іншої проблеми.

ЕКОЛОГО-ЕВОЛЮЦІЙНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ІНТЕГРАЦІЇ ЗМІСТУ КУРСУ «ПРИРОДНИЧІ НАУКИ»

Скоробогатов А.В.

Дніпровська академія неперервної освіти Дніпропетровської
обласної ради

E-mail: math.pr2010@gmail.com

У педагогічній науці досліджувалися різні аспекти проблеми інтеграції, а саме: теоретичні та методичні засади інтеграції змісту природничо-наукової освіти на основі загальних закономірностей природи (В. Ільченко, К. Гуз), теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань загальної та професійно-технічної освіти (О. Барбіна, С. Гончаренко), дидактичні аспекти внутрішньопредметної інтеграції предметів природничого циклу (М. Гадецький, Н. Груздева, Ц. Кац).

Незважаючи на те, що інтегративні процеси набули широко поширення у педагогічній практиці та мають на сьогодні теоретичне обґрунтування, проблема застосування еколого-еволюційного підходу як основи інтеграції змісту природничо-наукової освіти основної школи, прогнозування його впливу на її якість мало досліджувалася [1, с. 36].

Сучасний стан розвитку науки і освіти, екологічний стан у країні і всьому світі ставлять нові вимоги до освіти, навчального процесу. Вони мають забезпечити формування у підростаючих поколінь цілісної свідомості, життєствердного образу світу і його основи — екологічного образу природи, природничо-наукової